

Sárkány ellen sárkányfű, látás ellen fecskéfű?

A foci, a kenyérsütés, a geopolitika, az infláció – hogy csak párat említsék azok közül a témák közül, amelyekhez mindenki ért. Ja, és persze a gyógynövények. Ráadásul utóbbihoz különösebb rizikó nélkül hozzá lehet szólni, érteni sem kell hozzá, hiszen a gyógynövényekkel úgysem lehet kárt tenni senkiben!

Azazhogy mégis. És most nem szeretnék elkanyarodni a közismerten mérgező gyógynövények irányába (a gyűszűvirágtól a nadálytőig), maradjunk egy olyan növénynél, amelyet alapvetően külsőlegesen alkalmaznak, általában problémamentesen.

A vérehulló fecskéfűről (latin nevén *Chelidonium majus*) van szó, amelynek frissen kifolyó tejnedvét elterjedten alkalmazzák a népi gyógyászatban vírusos eredetű szemölcsök kezelésére. A hatás alapját a fecskéfű alkaloidjainak vírusellenes aktivitása adja. A szemölcsellenes hatásban kulcsszerepe van a kelidocisztatin nevű enzimgátló fehérjének. A vírus fertőzőképességéhez szükséges a virális proteináz enzim működése, ennek gátlása antivirális hatás kialakulását eredményezi. A tejnedv nemcsak a szemölcsöt okozó vírus ellen hat. A fecskéfű több alkaloidja sejtzaporo-dást gátló (citosztatikus) aktivitású, ami szintén hozzájárulhat a szemölcsellenes hatáshoz. A citosztatikus vegyületek (elméletileg) a daganatok ellen is hathatnak – a fecskéfűvet a népi gyógyászatban rák kezelésére is alkalmazták. Kivonatának sejtosztódást gátló hatását kísérletes körülmények között ki lehetett mutatni.

Ebből kiindulva állított elő 1978-ban egy ukrán kutató, *Vaszil Novickij* ukrain néven egy felszintetikus alkaloidot tartalmazó készítményt, amelynek daganatellenes hatását laboratóriumi körülmények között igazolták. Az ukrain azonban (mint oly sok, kísérletesen ígéretes daganatellenes szer) még nem ért révbé: daganatos betegségben hatásosságát nem sikerült meggyőzően alátámasztani. A 2010-es években az ukrainnal kapcsolatos publikációk száma megfogyatkozott, ez nem kecsegtet a siker esélyével...

A sejtzaporo-dás-ellenes hatás szöveget üthet az ember fejébe. Nem lesz baj abból, ha túlzásba visszük a kezelést? Nem károsíthatja esetleg a bőrt, nem okozhat elhalást (nekrózist)? Észszerű használat esetén nem: a szemölcskezelés általában pár napig / 1-2 hétig tart, ugyanis ennyi idő alatt az ecsetelt bőrelváltozás megszűnik – már amennyiben valóban vírusfertőzés okozta szemölcsről van szó. Ha pedig nincs javulás, akkor valamilyen más oka van az elváltozásnak, amely házi módszerekkel nem orvosolható.

A vérehulló fecskéfű alkalmazásának az az egyik veszélye, hogy olyan bőrelváltozásra alkalmazzák, amelynek házi kezelése inkább árt, mint használ. Kifejezetten veszélyes például az anyajegyek kezeletése, ami az irritáción kívül haszonnal nem jár. Még rosszabb, ha egy gyanús, bőrgyógyászati vizsgálatot igénylő bőrelváltozás kezelésére alkalmazzák a növényt. A legbiztosabb az, ha a kezelést csak orvosi diagnózis birtokában kezdik meg – hiszen a betegek zöme nem rendelkezik a bőrelváltozások pontos azonosításához szükséges bőrgyógyászati ismeretekkel...

Ezek jutottak eszembe akkor, amikor a Facebookon egy vérehulló fecskéfűvel kapcsolatos posztot olvastam egy olyan oldalon, amelynek tulajdonosa gyógynövényismereti tábor is szervez:

FOTÓ: DERZSI ELEKES ANDOR, CC BY-SA 4.0

„Sokan ismeritek, hallottatok már a szemölcsellenes hatásáról... de vajon mire jó még?

Erőteljes fertőtlenítő és gyulladáscsökkentő, így készülhet belőle pattanások ellen arctonik és (főzettel és tinktúrával) hidratálókrém.

Nehezen gyógyuló, gyulladt sebek kezeléséhez, fertőtlenítéséhez (tinktúrából) spray vagy akár (olajos kivonatból) méhviaszos krém.

Bedörzsölőszerként, méhviaszos testvaj-masszázsolaj formájában oldja a keresztcsont, csípőízület feszültségeit.

Gennyes szemfertőzés esetében forrázatát tudjuk használni (kihűtve) borogatószerként.”

A szerző több olyan panaszra ajánlja a növényt, amelyre valószínűleg nem alkalmas – jelen tudásunk és az összetétele, farmakológiai tulajdonságai alapján. Az arc, a test tartós kezeletése egyáltalán nem kívánatos a magas alkaloidtartalom és a citosztatikus hatás ismeretében. Még ennél is rosszabb a nehezen gyógyuló, gyulladt sebek kezelése: ha elég „kitartó” a beteg, még azt is elérheti, hogy a seb ahelyett, hogy begyógyulna, még gyulladtabbá váljon. A citosztatikus vegyületek ugyanis nagy dózisban, tartósan alkalmazva a bőr károsodását is előidézhetik.

Ilyen esetet személyesen is láttam: egy ismerősöm a szemölcseltávolítása után, *biztos, ami biztos* alapon heteken át folytatta az ecsetelést, ami nemcsak egy gyulladt, nem gyógyuló sebet eredményezett, hanem különböző emésztési tünetek és májfunkcióromlás is kialakult. Bár a fecskéfű alkaloidjai a bőrön át nem szívódnak fel, egy nyílt seb tartós ecsetelése során jelentős mennyiség kerülhet a szervezetbe. Ebben az esetben is ez történt, s jelentkeztek olyan mellékhatások, amelyek szájon át való alkalmazás esetén jellemzőek. A kezelés befejezése után nemcsak a seb gyógyult be gyorsan, hanem a májműködés is helyreállt.

A legmeredekebb javaslat a szemfertőzés kezelése fecskéfűborogatással. A kibicnek persze semmi nem drága, de mások látásának veszélyeztetése mégiscsak átlép egy határt...

A gyógynövények biztonságos és célszerű alkalmazásához, nem kívánatos hatások esetén az ok-okozati összefüggések felismeréséhez ismerni kell a növény hatóanyagait, hatásait, mellékhatásait.

Csupor Dezső